

Відродження

ШОПЕННА БЕЗПАРТІЙНА ДЕМОКРАТИЧНА ГАЗЕТА.

Ч. 148

Вівторок 1 жовтня (18 вересня) 1918 року. Рік вид. I.

Умови передплати на місяць 10 карб., на 3 місяці 30 карб.. Передплата приймається кожного числа місяця; за зміну адреси 50 коп.

Умови друкування оповісток:
На 1 сторінці 3 карб., на 4 сторінці 2 карб. — за оди н рядок і шпальту за кожний раз.
Особам, що шукають працю 2 карб. за 3 рядки за один раз.

Адреса редакції і адміністрації:
Київ, Театральна площа № 48 А, телефон 57—16.
Редактор приймає від 1 год. до 2 годин.
Секретарі від 1 год. до 3 годин.
Контора відкрита від 9 год. до 3 годин.

ПРИЙМАЄ НА СЕБЕ:

Складання планів Заведення плодощтету і рахівництва. Меліоративні роботи. Заведення зразкових господарств-молочарських, насінних і промислових. Обору доважна всякого роду сільсько господарських фабрик і заводів машинів, гуралень, олійниць крахмалень і т. и.

ЦЕНТРАЛЬНЕ АГРОНОМІЧНЕ БЮРО

Київ, Бессарабка 2, тел. 24 91.
Плантація, парцеляція, екс-плуатація і адміністрація всякого роду маєтків.

КУПІВЛЯ та ПРОДАЖ.

Продаж усіх сільсько-господарських машин і знаряддя. Купівля і продаж насіння, усяких посівних трав, всякої пашні й окопних з власного насінного господарства, як і набутих в інших господарствах.
Продаж усіх штучних погноїв (суперфосфати, томашлаки, селітри і т. и.) всяких уживаних у господарстві хемікалій, дезинфекційних засобів і фарб.
Купівля і продаж расових репродуктив усякої худоби і свиней. Урядження пташарень і рибних господарств.

Контора (на Бессарабці 2) відчинена від 10 год. ранку до 4 год. дня.

1294

Державний Народний Театр

Троїцький Дім В.-Васильківська вул.

1-го жовтня „Суета“ 2-го „Мати Борудя“ 3-го „За два зайцями“.
Незаб. вист. буде „Розбійники“ Шилера пер. Ол. Черняхівського.
Початок рівно 8 год. веч.
Директор і відп. режис. П. К. Саєганський.

ДРУГИЙ МІСЬНИЙ ТЕАТР.

Український театр під орудою М. Садонського.
Сьогодні 1 жовтня Невабний драма на 5 д. з сль. Кропивницького; 2 жовтня Вій; 3 жовтня Захарівська Кола. Лимарівна Квентин продают. з 11—2 дня і з 5—9 г. в. Початок о 8 год. веч.

БОЛЬШОЙ ТЕАТР „МИНИАТЮРЪ“

Програма вся нова: ком. ВИСЛУЖИЛСЯ опер Сатиръ и нимфа Петроградский балетъ Н. А. Чистякова при участіи Прима-балерина петроградскаго теат. А. И. Гаврилова. Венгерские танци роль Листа У. М. Де-Назаръ FERARO В. І. Бунальцевъ. А. М. Матовъ.
Въ пятницу 4 октября ас.р. дуэто юмор. стовъ П. Б. Брисва и Д. К. Завадекаг.

Оцінки,

лісові та сулові експертизи, складання планів лісного господарства, заходи перед лісоохоронним комітетом вживає

Центральне Лісове Бюро

Київ, Бессарабка № 2. 1293

УВАГА! Кафе-ресторан т-ва „Батьківщина“ Бульварівська вул. 20, 22.
Обід від 1—6 год. дня, вечір з 8—2 год. ночі.
НОВИНА! Під час обіду грає духовна оркестра для орудою віомого ви всьому романетету пдастро Роговца. Обід з двох дань 5 карб 50 к. веч ра цілн заліе. 1345

ПОДІЛЬСЬКИЙ „СОЮЗБАНК“

(Винниця, П ділля)
з загальною відповідальністю
50,000,000 карб.
переводить всі банкові операції. Платить по вкладам 4—6½%.

Державний земельний банк

1-го цього вересня відкрив свої операції; управління банку знаходиться в м. Києві, на Володимирській вулиці в будинку № 10, а відділи його маютьс в усіх губерніях України в помешканнях бувших відділів Крестьянського поземельного банку; особи, бажаючі одержати в помости, мають звертатися до канцелярії банку і його відділів в присутні дні від 10 до 4-х годин. 1305

З 1-го жовтня н. с. почне виходить газете

„СЛОВО“

котра своїм завданням ставить розповсюдження ідеї християнізації життя. „СЛОВО“ буде знайомити читачів з історією української Церкви, поезію та мистецтва, а також даватиме загальний газетний матеріал: телеграми, хроніку, кореспонденції й статті по всім політичним, громадянським та економічним питанням.

В газеті приймають участь: Прот. Н. М. Агеєв, С. И. Бразуль-Брушилевский, Б. А. Еремков, А. Г. Муравевский, проф. В. З. Завтневич, пр. ф. П. П. Буланов, В. И. Лашинюков, П. И. Мохор, с. А. И. Маличев, проф. Ф. И. Мищенко, проф. Н. Ф. Мухин, проф. Н. И. Петров, проф. В. Д. Павлов, проф. А. И. Певневский, проф. А. И. Сагарда, пр. ф. Б. В. Івляна, проф. И. П. Тимчик, с. А. Г. Ходанчик, с. Н. Шенченко, проф. В. И. Эземпларский и др.

Ціна газети: 7 карб. за місяць, окремого № 60 шагіт

Передплата приймається в конторі газети: Софійський Собор. Министерство Ісповідань, Митрополитанський будинок, тел. 1—44.

Видання Министерства Ісповідань.

Редактор В. М. ЛАШНЮКОВ.

Економічно-адміністративний Інститут

5 ВІДДІЛІВ: Зовнішньої політики, Адміністративний, Фінансовий, Економіки і Статистики і Кооперативний.—Курс навчання однорічний.—Лекції починаються в першій половині жовтня. Приймаються особобох пол'в без обмеження віку: в парму чергу економісти і правники, потім з інших вищих шкіл, а також і без вищої освіти, во и мають відповідний практичний стаж.—Лекції викладаються ввечером.—Платня 150 карбов. за півріччя. Прийм прохань і справки в канцелярії Інституту В.-Васильківська, 25, п. 13, 3-й поверх, від 11 до 2 год. дня і від 5 до 7 год. вечора.
До прохань додається документ про освіту і платня за перше півріччя. 1371—7

Центральне Бюро передплати на всі українські газети і журнали, що раніш містилось в помешканні Центральної Ради, після манулах руїн і розрухів і знов розпочало свою діяльність. Бюро безпосередньо вноситься з закордонними українськими часописами, а на місцях по Україні має густу сітку власних агентів. Прийняті в передплату гроші, Бюро негайно перепадає до контор часописів, Комисовах 5 проц. за Бюро відповідає Редація журналу „ШЛЯХ“. Адреса: Київ Мар.-Благовіщенська, 123, пом. 20 ред. жур. „ШЛЯХ“ тел. 50-59, Відділя Бюро в Києві: 1) Фундуківська, 19 Книгарня. 251—

Економічно-адміністративний Інститут.

Київ В.-Васильківська 25, пом. 13.
Прийом проха в проповується. Це ціл починаються в половині жовтня. Канц. відч. від 11—2, 5—7. 1370

Від редакції.

По технічним умовам друку інформаційний відділ і статті в цьому числі „Відродження“, не могли бути розміщеними.

Київ, 1-го жовтня 1918 року.

Ціла Європа закам вишла в першому напруженню. Насовується посьто страшене, сувороти чого всім страхитися, які людство переживало підчас п'ятилітньої війни, повинні бути дитячою забавкою. Коли цілу війну можна назвати кризою європейського культурного суспільства, то теперішній момент — це кульмінаційна точка кризи.

В цілім людстві зауважується психологічний перелом. Стремління до миру прибрало слабе стихійний характер і з пацифістськими настроями має мусити чинитися таке і ці, що стоять на чолі держав. Найскорше відчув це приблизно криза, став секретар Кільман, котрий висловив думку, що війну треба закінчити шляхом компромісу, шляхом дипломатичних переговорів. Кільман упав, але це не по причинилося до природоного-аросту пацифістських стремлінь серед широких, змучених догвог, тямкою війною, мас. В два місяці планше свазали свої промови німецький министр колоній д-р Сольбер і баденський герцог. Іх пацифістські думки висловили в тих промовах ще вишукліше, а ніж в промові Кільмана, і, не дивлячись на це, вони не стрінули такого протесту з боку війовничих кол німецького громадянства, як промова Кільмана. З цього висновок, що пацифістські настрої зросли за ці

два місяці серед німецьких мас до того, що про-стодійні прихильники безпощадної війни му-сли привикнути.

Дальшим етапом цієї „мирової офензиви“, як її назвав на одному з банкетів президент Вільзон, треба уважати недавню ноту барона Буріяна в справі розпочаття неофіційних переговорів для підготовки загального миру.

На цю „мирову офензиву“ відповіла ворожа центральним державам коаліція безпощадним стратегічним і політичним наступом на всіх фронтах. Ми з незвичайним подивом для німецької хоробрости і видержаности придивляємось до ці-ганських боїв на західному фронті. Не дивля-чесь на перевагу технічних і живих сил, які там зібрані вороги центральних держав, при-ходиться французам, англичанам і американцям окуплювати дорогою ціною кожний квадратний метр землі. І можна бути певним, що боротьба була би нерівною, коли би ходило тільки о за-хідній фронт.

Ми віримо в міць німецької хоробрости, ви-держаности, твердості, яка дозволяє їй могут-ній державі вийти з критичного становища, од-наче не можемо засполювати очей на це, що ця кризу усунути буде дуже тяжко.

Що правда, Німеччина в цій війні здобула багато стратегічних перемог. Під її вплив під-пала сливе ціла північно-західна і південно-східна Європа, однак, не дивлячесь на це, що на-пр., ціла Польща знаходиться під впливом центральних держав цілих три роки, не вдалося знайти формулу, на основі якої можна би було розв'язати польське питання. Не розв'язане також остаточно литовське, естонське, фінське, лати-ське питання, що й не диво, бо Німеччина мала за-мало на це часу.

До труднощів Німеччини долучається ще й те, що ціла буйна Російська імперія знаходиться в стадії політичної млаковини, з якої щойно

починають виловлюватися нові політичні консте-ляції.

Що до України, то ця молода держава, хоч і найслабша й найкраще організована з поміж усіх молодих держав, що повстали на території буйної Росії, не придбала ще викінчених дер-жавно-правових форм.

Лінія внутрішньої політики, опертої на ши-року селянську демократію, шляхом аграрних ре-форм, вже вправді виразно зазначилась, однак енергія нації пішла в напрямі створення адми-нистративного апарату, як відомо дуже не завер-шеного. До аграрних реформ не приступлено і ця обставина тримає широкі селянські кола в перманентнім напруженні. Страчено дуже багато дорогого часу і широких мас, розбурханих рево-люцією, так не заспокоєно.

Ми щиро бажаємо, щоби Німеччині удалось вийти з цього становища, в яким вона зараз опи-далася і віримо, що так станеться.

Можемо бути того певні, що нам прийде-ть пережити ще багато потрясень. Ціле питання зводиться до того, щоби ті потрясення ми перебули з як найменшою для нас страгою, а голов-но, щоби серед міжнародної бурі не потонув наш державний корабель.

Та хоч міжнародне становище дуже гр зне-й ми все ж таки маємо віру в те, що наша молода нація, яка так недавно і так світло пробудилась до нового життя, знайде в своїм внутрішньому сил, щоб оборонити свою так тяжко здобуту дер-жавну організацію. Віримо в інстинкт самоохо-вання нації і ця віра велить нам не дивитись в майбутнє через чорні окуляри песимизму.

Що би не діялось, наше змагання до само-стійного існування, як великої нації, му-суть врешті і остаточно прикрити конкретні і голов-но постійні форми.

Ювілей М. В. Левитського.

Учора в будівлю Кумецького зібрання відбуло-ся урочисте святкування 40-літнього ювілею „ар-тільного батька“ Миколи Васильовича Левитського.

Велика зала клубу повна. Всі місця в залі за-няті представниками різних кооперативних, громад-ських та урядових установ. Зверху над столом ради центрального українського кооперативного комітету висить увітчений прапорами портрет М. В.

Головує голова ради комітету проф. Туган-Ба-рановський.

О 12 год. 50 хв. урочисті збори оголошують-ся відчиненням і з'являється сам ювіляр Микола Ва-сильович.

Довгі оплески лунають по залі, після яких всі стоючи співають „Ще не вмерла України“.

Слово бере голова управи центрального ко-оперативного комітету В. М. Мартос. Завначаючи величезне значіння цього дня, В. М. Мартос вказує на те, що таких велетнів у нас на Україні замало, майже нема, а 40 років тому і зовсім не бу-ло. І от М. В. борець за щастя народу перший по-вданий шляхом кооперації.

Далі порівнюючи М. В. з славними нападка-ми лицарів, п. Мартос зазначає, що і М. В. такий же лицар, тільки він боровся за свою—відчину не зброєю, а словом. Не вважаючи на всі перешкоди, які траплялись на його шляхові він стояв і стоїть стало на своїй місцеві. В цьому може й єсть його найбільша заслуга. В той час, коли М. В. вступив на кооперативний нив, кооперативна робота не опла-чувалась, і багато прийшлося перетерпіти М. В. Не раз голодом він був призований до ліжка, але це не зупинило його стоїти непохитно на місці. Він перший почав закладати хліборобські спілки, і він один був на цьому поприщі не дивлячесь на те, що й вчені і відомі економісти були проти органи-зації цих спілок.

І народ визнає його послуги і шанує його назвою „артільного батька“. Ця назва ніколи не відніметься від М. В.

Далі п. Мартос зазначає, що Центральний ук-раїнський кооперативний комітет постановив улаштувати фонд імені М. В. Левитського і другого ве-летня кооперації Віктора Козлова, аби з цього фон-ду видавати пенсії старим знесиленним робітникам кооперації, а також підняти шановному ювіляртові адресу:

В. Мартос оголошує адресу Центрального ко-оперативного комітету:

Адреса кооперативного центру.

„Дорогий, високошановний
Микола Васильовичу!

В той час, коли на Україні панувала безпре-світня реакція, коли народ наш держали в темноті й неволі, Ви молодим, чужим серцем зрозуміли, що тільки сам народ може вивуцати собі краю долю, що сила його в самодіяльності, в гуртовій роботі, в

кооперації. Приймаючи до такого переконання, Ви один з перших на Україні поставили кооперативну ідею на практичний шлях, і тримали її високо, боро-лись за неї все своє життя, не покладаючи рук не дивлячесь на різні заборони, перешкоди.

Сорок років пройшло з той пори, як Ви закла-ли ще на шкільній лаві перший камінь кооператив-ного будівництва, і за цей час кооперація на Украї-ні розросталась буйним цвітом, захопила широкі на-родні маси і узяв за себе величезну організовану силу, тісно спазну в одну кооперативну сім'ю.

Нема такого закутку на Україні, де б не було тепер кооперативного т-ва, або хліборобської спілки. Мільйони трудового люду беруть участь в цих т-вах і, як ті камені, творять народне багатство, захоп-люючи все нові й нові галузі народного господар-ства, пеширюючи в масах свідомість і любов до рід-ного краю.

В величезній роботі Ви, високошановний Ми-коло Васильовичу, завжди були натхненним провід-ником, свідомим, який вказував нам ті шляхи, по- яких повинна йти і розвиватись кооперація.

Начучи нужду, темноту і безпомічність нашого селянина, Ви словом і ділом будили його до кращих умов життя—розвивали свідомість і захоували до гуртової роботи. Ваші трудові хліборобські артілі, не дивлячесь на перешкоди, інертність мас та від-сутність співчуття серед інтелігенції, які Ви зустрі-ли на перших кроках Вашої діяльності, спромоглись до розвитку самосвідомости і піднесення економіч-ного добробуту селян.

Разом з тим Ви розуміли, що кооперативний рух на Україні тісно зв'язаний з громадським рухом і національним відродженням, і Ваша величезна за-слуга перед країною ще й в тому, що Ви завжди були провідником, борцем за добро і щастя народу.

Вітаємо Вас, дорогий і високошановний Миколо Васильовичу, в день сорок-літньої Вашої коопера-тивної і громадської діяльності, ох імени управи Центрального українського кооперативного комітету і бажаєм Вам од щирого серця довгого віку і сил для дальшої праці на користь дорогої нам всім ко-операції і на щастя нашого народу“.

Телеграма В. Козлова.

Далі оголошують телеграма старішого коопе-ратора Віктора Козлова:

„Дуже жалкую, що неможу і не можу при-бути до Київської громади привітати коханого зем-ляка широго артільного батька Миколу Левитського, Віктор Козлов“.

Привітання Українбанку.

Потім виступає з привітанням представник Українбанку М. О. Хотцький:

„Мене пасано до Вас звернутись з тим, щоб нагадати Вам одну сторінку Вашого життя, коли Ви працювали на добробут селянства і не забували і тієї кредитової кооперації, якої ми служимо. Ми,

робітники Українбанку дозволяємо запевнити Вас, що в нашому серці мріється надія ще довго бачити Вас на кооперативній ниві.“

Українбанк постановив асигнувати 10.000 карб. на ювілейний фонд“.

Довгі оплески покривають слова як цього про-мовця, так і всіх других.

Привітання Дніпросоюза.

Від Дніпросоюза виступає з привітанням Д. В. Ко-глюх і читає адресу М. В. Левитському:

Адреса Дніпросоюза.

„Дорогий батьку!

Центр споживчої кооперації України—Дніпров-ський союз споживчих союзів, з почуттям великої пошани і радості вітає Тебе в день сорокових ро-ковин Твої славної роботи на щастя народу і рід-ного краю.

І в цей урочистий і славний день ми з захоп-ленням оглядаємось на Твій довгий тернястий соро-колітній путь...“

... Темна ніч налягала на Україну і про-світку не видно було. Але в темряві ночі невпинно провадилася визвольна праця синів світа, серед котрих був Ти.

Золотими зірками замиготіли вогники: то наро-дилися перші кооперативи.

І Ти, Батьку, перайнятий вірою в велику силу кооперативних ідей, невтомно з любов'ю засвічував все нові й нові вогники серед прагнобленого ліслю.

Ти скрізь сів добре зерно кооперації, Ти кли-кав народ до єднання, до дружньої праці, Ти в'рив, що тільки в єднанні сила народу, багатство й ша-слива будучи сть.

Ти був не один.

Твої ідейні сини й наслідувачі — кооператори пішли за Тобою, і спільна праця не загинула марно.

Народ почув Твій поклик, він зрозумів силу гуртування, і зараз все, що Ти бачиш, всі тисячі кооперативів і сотні соків — то діло рук Твоїх і Твоїх учнів.

Ти звернув увагу на велике значіння трудової кооперації. І зараз настав той час, коли трудова кооперація займе належне місце поруч з коопера-цією споживчою, кредитовою та сільсько-господар-ською і допоможе українському народові вийти на широкий шлях економічної, національної та полі-тичної незалежності і збудувати свою власну хату.

Нині з щирою пошаною та вячністю за прине-сену українському народові працю зібравсь коло Тебе на кооперативне свято Твої сини.

Ми знаємо, що багато ще праці й боротьби ле-жить перед українськими кооператорами.

Сьогоднішнє ж свято перемоги світу, ідей єд-нання над силами розбрату та ворожнечі надасть нам бадьорости для наступної упертої праці бу-дущої.

Україна ще тільки вибивається на широкий шлях власного життя. Вороги оточили її з усіх бо-ків. І очі вірних синів її з надією повертаються до кооперації.

Зміцнй же наші ряди, любий Батьку, і веди нас далі—на боротьбу за славу будучину!“

Далі з промовою виступає представник Цент-рального сільсько-господарчого союзу Шаповал.

Промова Шаповала.

Сорок літ праці—таке свято!

Ми святкуємо не іменни „нашого пана“, чи на-родження наслідника на мільйони душ, чи купівлю хати нашого кума.

Ми святкуємо сорок літ праці.

Ми вітаємо ювілята, що не в окрасах, золотих гудзиках і блискучих цяцках стоїть перед нами, не з іконостасом на грудях, не з медалями, хрестиками й балаболками, не з золотим ключем за по-сом, а людину в людському вбранні, в чорному приношено-му сурдуті, без брязкалец і дармовисів!

Ні на казенному святі, приписаному бумагою за номером, а на вільному святі труда, ми зішлись, щоб сказати щире слово правди, щоб поради́ти ду-шею біля великого пам'ятника труда і визволення трудових мас людности з ярма безпорадності й експлоатації. Чим же іншим ми могли б увінчати сорокалітній труд, окрім щирих слів?

Нехай своїм кулки ставлять

Царітці-бляхата,

А про наших бідлашних

Заплачуть дівчата.

Така була споконвіка традиція пошанування у нас й досі вона лишається єдиною, й досі вона не виродилась в казенні молитвослові та й, масом на-дію, не виродиться. Розуміється, ми не будемо пла-кати, бо плачуть тільки за мертвами.

Сорок літ тому назад шановний ювіляр вий-шов на громадську роботу й почав творити матері-яльний образ гуртової основи труда. Ми всі знаємо тепер, що пропаганда й організація хліборобських артілів на Україні зв'язана з іменем М. В. Левит-ського і ця думка запанувала була у нас остільки, що література закріпила її п'есою Карпенка-Карого „Понад Дніпром“ в образі прекрасної, подвижниць-кої проповіді, що має усіх в кращих душах, але ще мало зрозуміла для ширших трудових мас.

Ідея гуртового обробітку землі, що має нешвидкомовно значини для кожно господарської мети, разом з тим являється фактором морально-громадського, культурного й правового поступу.

І в цьому її невмируща краса і життєвий резон.

Ми й тепер стоїмо перед проблемою утворення громадсько-об'єктивних форм праці, перед проблемою, що наповнила душу й розум сучасної поступової людності, котра мусть знайти вихід з тупого кута в царині вільного розвитку і збільшення продукційних сил.

Ми тепер всіма фібрами відчуваємо грандіозність цієї проблеми, рштити яку спробувала революційним шляхом. Але, очевидно, нас спіткає доля Мірона, що трагічно розбився об тверді основи старого світу в п'єсі „По-над Дніпром“.

Любовність, хоч би там що, не зможе лишитись на старих позиціях. Може вона ще не раз підніметься й упаде, але вона пробуватиме безліч раз, аж поки свого досягне. До цього її примусить невмолений закон божання життя.

Після блага сироб кілька десятків літ тому, люде знайшли гнучні форми організації і ви бачите, як ідея гуртової роботи в різних напрямках реалізується в кооперативних формах.

Коли сорок літ тому кооператива ще часто діставала назву утопії, то тепер ви почуєте проти неї аргумент який вгодно, але не цей.

Кооператива могутим потоком розлилася по Україні і незабаром ми побачимо її лишні плоди, особливо в тій сфері, яку возлюбляв був шанований ювіляр—в сфері сільського господарства, щоб то в сфері виробництва. Ми вже стоїмо на порозі успіху сільсько-господарської кооператива і тепер сила й завзяття Міронові мали би більш владний ґрунт.

Все починається з маленького, незначного, ало коли воно виростає—воно стає значним. Від гуртової закупки продуктів споживання у капіталістів, котра дає економію тільки в сфері торгівлі і однімає частину лхви від посередників, кооператива пішла до організації свого кредиту і однімає частину лхви від поїзних проєктників, а тепер вже йде в сферу виробництва, щоб відняти частину надарності у капіталістів, щоб зменшити експлоатацію праці і проукти її скоротити з найменшою погатою на користь експлоатація.

Захоплюючи сферу виробництва, трудова кооператива входить в саме ядро життя, вривається в душу капіталістичного лапу і забірає собі те своє, що й вості заграблявалось паразитами. І коли будучий історик писатиме історію кооператива, то це буде історія визволення праці! Це—буде історія організації гуртових форми виробництва, обміну і споживання.

І хто колись і тепер стояв і стоїть перед думкою кооперувати янусь, хоч би й дуже маленьку, частину сучасного світу, той стояв і стоїть власне перед цією грандіозною проблемою визволення праці і організації нового світу колективізму. І через те свідомі й ширі робітники, очі нові ниви, що піднімають обілля старого світу експлоатації і примушують її буйно розцвітати квітками будучини—праця їх найкраща, найострібіша, що заслуговує найбільшої шани і поваги.

Ч.с піло перед Богом
Праведне, високе?
Кого либо озире,
Небеснее око?
Ой, чи тих, що після праці
Гуляють з панами,
Ой чи тих, кого за працю
Вічають тернами?

На ці питання великого поета ми відповідаємо стогонішим святом, улаштованим на пошану тому, хто після праці і за працю і не гуляв з панами і кою відчав і дія тим, чим вони вмють вичати борці в проти їх пармушого панування.

„Небеснее око“ правни либо озире тих, хто праце для визволення праці,—такі наше переконання й наша віра. Через те ми в сьогоднішньому світі бачимо велике моральне свято—догголіти працю во ім'я цієї віри, що може вести за собою людину впродовж усього її життя і давати невмирущі докази вашого смислу цієї віри: відродження цього народу до нового життя. Український народ, позбавлений всіх елементарних прав людини і нації, тежер бурхливо кооперує свої сили для боротьби з лихою голиною, що сдобігла його на шляху історії. Відродження українського народу росте на плідному ґрунті кооператива, що стала на Україні міцним фундаментом нашого національного організму і носителем національної культури.

Найбільш серйозною реальною силою культурного українства являється тепер кооператива—це скаже всякий пещий—ліпший дослідник нашого життя. Українська кооператива не пішла слівком з ананосним культуртрегерством і ржим капіталізмом.

Коли кооператива єсть отрицання капіталізму, то вона нехтує і його денационалізаторській тенденції. Тому кооператива на Україні стала національно-українською. Це не через те, що батьки кооператива були українцями, а через те переважно, що кооперативна організація трудових мас не могла і не може відкинути основної примети людської—національності, що є виразом біологічних і культурних примет

народу. Але ми не можемо нехтувати і того значиня, яке має національна свідомість діячів кооператива. Той кооператива зробить більше, котрий краще знає об'єкт кооператива, живих людей і їхню природу не тільки класову, соціальну, але й культурно-моральну і національну!

М. В. Левитський, знаючи цю природу, став і остався во цього часу національним кооперативом, українським, вкладаючи в свою працю вищий національно-культурний зміст. І праця його в цьому напрямі має величезні наслідки, придбавши йому почесне ім'я кооперативного „батька“.

Визволення національності з кайданів політичної і національної неволі—це не окрема від визволення праці праця.

Хто праце во ім'я визволення, той повинен дбати про повне визволення; бо неповне визволення є тільки в процесі здобування, в часі і просторі; а не в меті. І хто йде до мети, той не може занедбати а ні однієї сторони людського поневолення, во ім'я вищої правди повинен боритися з усіма неправдами світа.

Через те кооператива і є не тільки зберіганням коштів, не тільки зберіганням робочої енергії, але йдеологією повного визволення: моральною, політичною, соціальною і національною, через те кооператива не ігнорують, як звичайних добротників, а в бо, отьбі соціальних елементів експлоатація кивають грома на кооператива, арештовують їх і т. п.

Через те в кооперативній організації почесне місце займають читальні, книжки і взагалі культурно-просвітня праця. Цього вимагає загальна мета кооператива—визволення трудових мас з неволі витискування.

Економічна організація трудових мас—це є метод боротьби во ім'я загального визволення, такий же метод, як політична організація (партія), як культурно просвітня (школа) то що. І хто хоче організувати боротьбу за визволення трудових мас, той повинен звернути увагу на всі методи й засоби боротьби, передовсім, на кооператив, партію, школу, церкву то-що.

Така вища правда коїльної організації. І в особі М. В. Левитського ми маємо такого повного кооператива, що поруч з хліборобськими артлями закладає читальню, говорить про політичну боротьбу, дбає про національну культуру.

Цього вимагає вища правда—визволення трудових мас.

І тепер, після великих громів і бурь, наш артільний батько може з горди почуттям, оглядаючи минулу путь сорокалітньої праці, говорити разом з поетом:

Ой, не знали ми обрали
Одріч преді вської правди,
О, не знали ми поради,
Ні науки, опріч правди,
Мов свята небесна сила
Вона серце нам жавила,
Як на світлі жити—вчила,
Від напасти боронила.
Була буря—хилилися,
Було лихо—колилися,
Хилилися—та й не впали,
Молилися—волі ждали.
Ой, віддалась—і зорнули
З того пекла, де тонули,
О, що нас по-вовчи рвали—
Вовчам слізом потжиали;
Ой, що кров живую ссали—
Власних скарбів одбігали;
Що над нами нас-халися—
Сами слізьми обливалися.

Все ж то правда перебила,
Наша предікська сила,
З давніх давен завічала,
Награда нам обшана.
Замість срібла, замість злата,
Замість гонору—клеїної в.

Так... можна сказати, М. В. Левитський має про що тепер говорити: в кооперативній праці—вся Україна проявляє кооперативами, в національно-культурній—Україна покривається українськими університетами, гімназіями й тисячами національних шкіл, в політичній—Україна самостійна! Це чи не вища нагорода, серцем і історією завішана, це чи не вища предікська правда, що заляшила нам традиційну боротьбу за повне визволення українського народу?

І хоч перед нами ще довгий тернистий шлях, багато є напруженої праці, але ми не можемо падати духом: коли Шевченко вів свою працю, він говорив, дивлячись кругом:

Нам тільки плакати, плакати, плакати
І хліб насущний замість кривавими слізьми.

Така була безнадійність кругом, що Куліш потім говорив:

Довго, довго Україна
Сліпа й глуха буде.
Засліпили, заглушили
Лукаві люде,
Ой, закрийтеся, ясні очі,
Лягай, серце, спати:
Ще нам Саса не родила
Пречистая Мати.

Коли працював М. В. Левитський, то міг повірять за тими великими ратаями:

Закрий, серце, очі,
А люд навсвітний нехай скаженіє.

Але ж після 40-літньої мандівки український народ прийшов у землю обітовану.

Моїсеї наші вмерли в пустині, а народ прийшов.

З ними через сорок літ прийшов і М. В. Левитський. Земля обітована перед нами, але треба в ній працювати, працювати і працювати, щоб життя у ній було справжнім і праведним.

Перед цією обітованою землею стоїмо, але як і всяка земля—вона вимагає доброго обробітку, щоб дати гарний врожай. Ми стоїмо перед нею і з дердцуттям перемоги кіляємо:

Степи мої неорані,
Цілино одвічні!
Хто з'оре вас і васіє—
Слава тому вічні!

І в цій славі наша нагорода, з давніх давен завішана. Через те ми, хоч і бачимо землю обітовану, але не оброблену, ще довго мусимо працювати і великі свята труда обходити без „важених восторгів“ офіційних нагород.

Ми працюємо для визволення трудових мас—і яка ж „важка“ за це дає чина, орден і брязкальця, коли за цю працю є тільки одна нагорода—світло душі і свідомість правди! Це проблема загального визволення невирішена, трудно ще в неволі, світом орудують ще представники експлоатації, ще уря „важа“ не наш, не такі, від яких ми при ймали б достойні нагороди. Ще не прийшла правда, з давніх давен завішана, а тому що не час на нагороди урядів, бо наші вищі нагороди інші.

В кого срібло, в кого злото
Та шпакітські клеїлюди,
А в нас правда, правда коля—
Найкраща в світі коля.
Згине срібло, згине злото,
Занебачиться клеїна и,
Тільки правдачна Вірачі
По-вк в чини не згине,
Тільки правда, правда коля
Буде всім жалана го-я

Цю нагороду має М. В. Левитський, достойно заслуживши її А все інше—тлін, для малих людей.

Крім цього М. В. Шаповал зазначає, що Централ ухвалив відпустити 10.000 карбованців на квілейний фонд.

Вітання міністра освіти М. П. Василенка.

„Перші кроки вашої діяльності зустріли невдирря. І чим далше тим більше й більше перешкод. Але ви, високошановний Микола Васильевичу, йшли далі, не вважаючи ні на що. І тепер ви щасливі, бо ви бачите наслідки своєї праці. Українцям не знаходженню й по освіті, як весь час працювали на користь українському народові. І це не випадкове явище, що українська кооператива широко розвинулася. Вітаємо вас я і мої співробітники міністерства освіти, бажаємо вам довгих літ. Слава вам, великошановний Микола Васильевич, спасай вам за вашу працю“.

Вітання товариша міністра торгу й промисловості С. В. Бородавського.

Після міністра освіти виступає з вітаннями товариш міністра торгу й промисловості, який зазначає, що кооператива—одна з головних галузей торгу й промисловості. От же свято М. В. єсть загальне українське економічне свято. Далі С. Бородавський зазначає, що не раз в н М. В. зустрічались за кордоном на різних з'їздах і нарадах, і тоді ще М. В. запаливав всіх своєю любов'ю до народу.

Після товариша міністра виступає з вітаннями директор Державного банку Г. Г. Ігнатюк, який зазначає, крім величезного кооперативного значиня праці М. В., ще й національне відродження українського народу; далі вітає М. В. представник Всеукраїнського кооперативного видавничого союзу М. В. Левитський.

Далі секретарем зборів оголошуються далі телеграми:

Телеграма Кубанського Центросоюзу.

„Приєднуючись до громадського шанування Миколи Васильевича Левитського, який сміливо вступав в часи загальної сплячки й політичних переслідувань кооператива з гаслом кооперативного об'єднання для спасення нашого народу від економічного й національного гніту. Центральний союз шле дорогому й величезній своїй гарті привітання і побажання довгого віку й сили для праці на користь всім нам додогоих ідей кооператива. Слава артільному батькові „Центросоюзу“.

Телеграма Московського Центросоюзу.

(Подобна до зрешквиді).

„30 вересня відбувається 40 літ невтомної діяльності на кооперативному поприщі Мик. Вас. Левитського. Кому з російських кооператива не відомо це імення? Родом з Київщини М. В. лищав слід своєї кипучої діяльності ледве не во всіх місцевостях Росії. Енергійний непосидючий він в одначовою любов'ю своїм ділом організував чителів, і на покрийрй ціно-

4
 чи—в Володі, Ярославлі, Вятці й на рині йому і привітнім півдні. Тоді ж Росія була кооперативним пустарем, і М. В. разом з другими небагатими невтомном руку провадив перші глибокі борозна й кидав в них насіння віри в серця людей й надії на світле поважне життя. Але віддаючи свої сили цілій Росії, М. В. весь час лишався вірним сином свого народу й болів душею за те, що рідну його

Україну душили без краю,
 Знушались жорстоко над людом,
 Ото й довели до однаю”...

Ще в 1901 р. він закликав:

„проте пам'ятати, щоб право державне здобути, що нація ж мусим складати”.

За любов до до народу свого М. В. прийшлося не мале перетерпіти. Імення М. В. вже вписано великими літерами в історію російської кооперації, нішіні діячі котрої з почуттям глибокої вдячності вітають дорогого ювілянта й од душі бажають йому багатьох років зводної роботи”.

Вітання від Національного союзу.

Від Українського національного союзу виступив з промовою п. Лашеню.

„Шановний Микола Васильевич—сказав Лашеню—ваша праця, ваші заслуги перед рідною Україною всім нам добре відомі. 40 літ вашої невсипушої праці на всігди лишаться в пам'яті українського народу. Ви зробили те, що наше темне, всім обмежене село побачило світ. Організовані вами сільсько-господарські артілі дали нашому трудовому народові силу й міць, підвищили його добробут. Але не тільки на селі була корисною ваша праця. Не поминали ви, шановний М. В., також і міста. Тут ви працювали серед робітничих професійних та кооперативних організацій. І зараз після 40 рітнього тяжкого шляху, ви можете сміливо сказати собі, що праця ваша даремно не загинула. Селяне, серед яких найбільш прийшлося покласти вам сил, зуть вас своїм „артільним батьком”. Вони вірують і досі в вашу силу.

В ці часи коли Україна стала державою, й коли разом з тим здійснення ніших національних ідеалів потребує найбільшого напруження всіх сил, ваша праця й ваш досвід стають ще більш потрібними й більш корисними. Я гадаю що й надалі наш поважаний вами М. В. буде продовжувати свою творчу діяльність, на користь державі, на користь українському трудовому народові, на користь нещасній Україні.

Вітання од Галичини.

На свято працювали іреставники від Галичини. Від української фракції австрійського парламенту виголосив промову п. Лонгин Цегельський. Він сказав:

„Святотчна громадо! Дякую щасливому випадкові, що дозволяв мені бути присутнім на сьогоднішнім святі 40-літнього ювілянта вашого і нашого артільного батька М. В. Левитського. Я приїхав у Київ, як делегат української парламентарної репрезентації у Відні, себ то у організаці, опертій на вселюднім демократичнім голосуванні—значать організаці, що тим самим є висновом думки, поглядів, бажань і змагати всього українського народу у Галичині. Дозвольте мені що саме в тім характері взяти участь у вашім святі, щоб іменем українського народу Галичини зложити глибокий поклін та горячий привіт нашому високодостойному та дорогому ювілятові М. В. Левитському.

Було це тому з вважать ліг, я був тоді ще мелодий студентом, коли де нас в „Академічну Громаду” у Львові завітав М. В. Левитський; його поява серед нас та його слова були для нас немаче погожа вода для мандрівника томленого спрагою у загари; хоч ми і жили в ладних краях умезах, між ви, придніпрянські українці, і хоч у нас вже були сильні зачатки національного життя,—та все там находили і на нас хвилі зневіри. На схід від нас від Збруча аж по Кавказ залаяла, наче величезна ледяна урга простяглася, нуста аустерія; ось з цієї ледяної аустерії являється серед нас живий українець, щоб тут же нам наче засвідчати, що з „русі шюве”, що таки не змерла Україна. І хоч М. В. був одним з тих небагатьох, що блукали на розпутьях по цій пустині майже одним, котрих голос, немаче голос вопіючого в пустині, і глух і губився у її безмежних просторах—так для нас цього живого українця його палкі слова та проповідьвані ним думки були відродом, вливали віру в наші серця, будили думку і енергію та направляли їх на властивий шлях. Саме тоді був той час, коли до нас з Західної Європи доходили перші відгомони суспільного руху та суспільної демократичної думки—коли з Софії лунало до нас слово Миколи Драгоманова не раз тверде та огнем печуче, але живе та оживотворяче, коли незабутній Франко сам писав свої „Камінярі” М. В. прийшов до нас з тими ж самими ідеями демократії, що їх проголошували Шевченко, Драгоманів, Франко та показував нам на практичний, реальний шлях до їх здійснення в житті.

Його палкий голос казав нам вірити, що в демократичній ідеї визволення працюючих мас, будучи на Україні, себ-то українського народу, і ми повірили, що „in hoc signu vincemus”—свим побідимо!

Сьогодні ви, М. В. високодостойний, дожили цієї хвилі на свої власні вічі можете оглядати Українську державу, коли вона сьогодні існує здви-

нено в пожежі східно-європейської революції: то в тім далеко більша пайка Вашої заслуги ніж Ви самі думаєте і ніж ми думаем. Це ж на плечах українського кооперативного руху здвинулась українська державність, це ж учні М. В. були тими, що доконали української національної революції.

Свідомість цього—це Вам, М. В., велика і добре заслужена заплата. В оцім воскресенні української державности перебула огню пробу Ваша основна думка, що через організовану демократію веде шлях до визволення і праці будучи України. От ця думка лишается непохитно у своїй вартості і на будучину.

Здійснилась мрія наших батьків та лідів—стала тілом ця думка, яву ми леліали в своїх серцях немаче чарівну пісню про обітваний рай, котрої здійснення—ми гадали—оглядати будуть наші внуки чи правнуки, ви, М. В., один з тих нечисленних піонерів української демократії, що на свої очі оглядають плоди своїх змагань, та котрих імена, тоді, коли наші внуки будуть писати історію—української національної революції, увійдуть у пантеон України.

Промова п. Цигельського була вирита описками і вигуками „слава”, які на проїзді кількох хвилин лунали по залю.

Від імени спілки кооперативів Галичини промовляв Дм. Левцький.

„Низький поклін приношу я—сказав п. Д. Левцький—в Галичині від Галицьких кооперативів шановному Миколі Васильовичу. Як і у вас в приані-привській Україні, так і у нас в Галичині, імя М. В. всім в'ягоме. Ми його знаємо як вічного пропагандиста ідеї кооперації. Коли М. В. приїздив до нас в Галичину, то він завжди закликав організувати кооператив. Тепер ми бачимо результати невпинної праці М. В.—вса Україна вирита спілками і союзами кооперативів”.

При вкнці своєї промови Д. Левцький побажав дожити шановному ювіляту до тих щасливих літ, коли всі українці будуть з'єднані в цілу державу і стануть на рівні з иншими культурними народами.

Промова предетавника Всеукраїнської спілки.

Після вреставників від Галичини взяв слово для вривітання п. Саліковський від імени Всеукраїнської спілки земств. П. Саліковський перш за все повідевив зібрання, що урва Всеукраїнської спілки земств на останньому своєму черговому засіданню, встановила вшарувати цей ювілей в'єдриттям двох сільсько-господарських шкіл і асигнувала на останне гроші.

Далі п. Саліковський одмічає в своїй промові велике значіння кооперації в сучасному житті. Порівнюючи до другої організації, від імени якої він і виступає, до земств, п. Саліковський каже:

„Земства і кооперация—то єсть рідні брат і сестра. Вони експлюють два рідних боки громадського життя. Будучи на Україні залежить од їх. Зараз—зазначає з сумом промовець—земства захиталися. Демократичні земства, обрамі загальним голосуванням мають бути убуцні, а ми не знаем, як будуть захищати наші національні права нові призначені або пензові земства. В цей час найбільш потрібно, щоб ви, кооператори, міцне тримали національний прапор. Ви, кооператори, повинні щільно стежити, щоб наша національна справа не загинула”.

Вітання Українського державного університету.

Далі вривітав квелита О. О. Мясюк від Українського державного університету. Він каже: „Шановний Микола Васильович, 40 років Ти йшов по шляху тернистому, і ніші перешкоди не змогли зупинити або звернути з того шляху. Нав'руги Тебе сторонні люди сміялись і називали той шлях Дон-Кихотством; і Ти міцно був непоправимим романтиком, яким і лишився до цього часу, але романтиком з твердою молодого душею. Ими своїм попереднім шляхом й вали. Вірь, що за Твоїми плечима стоять сотні і тисячі нових молодих сил. Дай, Боже, тобі здоров'я і многих літ.

Вітання учительської спілки.

Надвичайно чуду промову виголосила пані Русова від імени Всеукраїнської учительської спілки:

„Я давно ваятаю Вашу діяльність: вперше я бачила Вас М. В., в Полтаві, коли Ви виступили з промовою на українській мові; і я памятаю, як на Вас напали і називали вквінську мову нерозумілою гутенетською. Але Вас це не змогло привязати; Ви з неввістю своїх вправ вродовжували промисляти по українській, не вважючи на ворожі вавляки. Такими твердям, непохитими я знала Вас на протязі всього Вашого життя. Ваша широка діяльність на кооперативній ниві відома всім”.

Кінчаючи свою промову п. Русова прохає М. В., аби він своїм досвідом допомогти учительським кооперативним організаціям.

Промова М. Стасюна.

Далі голова зборів заявляє, що слово належить голові Київської губернійної земської управи, але він, виходячи до естради, заявляє: „Я не єсть голова Київської губернійної земської управи, а буду промовляти тільки від імени кооперативів”.

Я беру сміливість вітати шановного М. В. не тільки від імени Київської губернійної земської управи, але й од тих земств, які вже не існують. Глибокий звязок існує між вами кооператорами і земствами. Я не помилюсь, коли скажу, що біля 80% земських діячів вийшли з кооператорів”.

Підкреслюючи велике значіння кооперації в зміцненню українського національного руху, М. Стасюк вітає батька кооперації М. В. з його 40-літнім ювілясом.

По скінченню своєї промови М. Стасюк доводить до відома, що Київська Губернійна Земська Управа на своєму останньому зібранні ухвалила відкрити дві стипендії при Державному українському університеті імени М. В. Левитського.

Вітання представника правників.

Від імени українського правничого товариства у м. Києві вітає ювілята п. Лукашевський, який між иншим зазначає, що правники проносять велику подяку М. В. за ту поічю, яву оказав він їм при організації правничого товариства.

Вітання «Молодого Театру».

Від „Молодого Театру” виступив з горячою промовою артист С. Бондарчук. Підійшовши до ювілята і взявши його за руку, С. Бондарчук сказав: „Дозволь, батьку, підійти до тебе ближче і вітати тебе за твою невтомну працю на протязі 40 років. Вітаю тебе, як гордий сміливий юнак, за твою горлість і сміливість на протязі всього твого життя. Ти єсть найкращий вреставник не плаксивих хохлів, а тих каменарів і ковалів, які вують долю свого народу. З радістю тясну тобі руку. Дай же, Боже, тобі довго жити і працювати!”

Далі виступає ціла низка вреставників читаються листи від рідних організацій на Україні; від кооперативної преси п. Матушевський, від студентської спілки д. Король, від української спілки робітників М. Лозовий, від всеукраїнської спілки лікарів—лікар Кобекецький (голова спілки), від Всеукраїнської спілки лікарських помішників та помішниць і акушерок—І. Чорнило, від робітничого клубу—д. Драгомерецький, від громади бувших полонених „Молода Україна—М. Шаповал, вреставники; від співробітників Центрального Українського Кооперативного Комітету, від співробітників Дніпросоюзу, від співробітників Міністерства Пошт і Телеграфів, від українського товариства економістів д. Шаманович, від Харківських кооперативних організацій л. Рибінський, від робітників кооперативу „Жизнь” робітник Дорошівич (російська кооперация, промовляв по українській), від і-структорів кооператорів д. Пернашевський, від кооператива „Городской потребитель” л. Олексій (говорив по російській), від Одеської спілки споживчих товариств, від „Союзбанку” О. Степаненко.

Адреси були піднесені: кооперативом „Оселя”, співробітниками Українбанку. Крім того були прочитані привітання, надіслані з місць: од української ради в Криму, від Полтавської спілки споживчих товариств.

Промова М. В. Левитського.

Ювілянт звернувся до присутніх з такою промовою:

„Дорогі брати і сестри! Сердешно вас всіх дякую за те, що ви своєю присутністю взяли участь в цій святі. Це велике свято не мені, а тільки і тільки кооперативу. Ідея кооперативу в народнім житті така велика, світла і дорога, що не будь її, і не було б і сьогоднішнього свята. Я гадаю, що ви всі прийшли сюди святкувати свято кооперативу, а не мое особисте свято. Багато промовців зазначили тут, що мій шлях був тяжкий і тернистий. Так. Правда. Коли я починав працювати, на мене кинули камінням зі всіх бочів. Дуже ворожу агітацію проти кооперативу і проти мене в свій час вв журналі „Руссия В'єдомости”, які називали мене „очень постоирательним лицом”, і звачували і ос прачиває в європейським рухом. З лівого боку у напад на мене так звані марксові. Останні називали кооперативу пустяками. Вони зовсім не розуміли, яву велику роль відіграє кооператив в житті нашої країни, в житті всього суспільства. Але я, поскільки хватало моїх сил, старався не вважати на стонні, ворожі виклики і провадив свою працю.

Я зараз припоминаю, як давно складалася мої переконання.

Перед кожною людиною, яка хоче жити, яка бажає бути свідомою людиною, а не брудним манекеном, повинно повстати питання, куди її йти, що собі поставити головною метою життя. Таке питання було поставлено мною в молодості. Я рішив, що єдина міцний ґрунт—це є в'єдродження народньої самодіяльности.

Познайомившись з ідеями соціалізму, я захопився ними. Тільки мені найбільш захоплювало те, як саме перетворити в життя ті високі ідеї. Мені хотілося чогось більш постійного, чим партійне життя, більш потійного і життєвого. І таким близьким до життя здавалася тільки кооперация.

Моїм святым обов'язком стала пропаганда ідеї кооперативу серед широких кол українського народу.

Як бачимо кооперация відіграє також величезну роль і в державному будівництві. Ми не тільки

повинні бути кооператорами, а й громадянами—Вірними синами нашої коханої матері—України. Ідеї кооперативу будуть народною самодіяльністю, родять свідомість і ведуть народне життя до найкращої будучини. Ми мусимо на цій позиції міцно стояти і щоб ніяка сила не могла нас зіпхнути з неї.

Закінчив Левицький свою промову гарячим закликотом: „Хай живе вільна Україна і вільна кооператива“.

Всі присутні піднялись з місць і гучними оплесками довго вітали шановного ювілянта.

Після промови М. В. Левицького всі пішли в купецький сад, де були сфотографовані великою групою.

Продовження свята відбулося в театрі М. Садовського о 8 годині вечора, де було виставлено „по над Дніпром“ драма Карпенка-Карого, а також концертний відділ.

Західній фронт.

Німецьке офіційне повідомлення від 29-го вересня 1918 р.

Англіїці в спільні з Бельгієцями поширили свої наступи на Фландрію і проти Камбре, Французи і Американці ведуть наступи поновно в Шампані та між Аргонами і Маас.

ТЕЛЕГРАМИ.

Евакуація дітей.

ХАРКІВ, 29/9. З Петербургу приїхав член комітета всеросійського союзу міст Попов для вислідження справи евакуації з Петербурга на Вкраїну дітей, що помирають від голоду. (УТА)

Перевозка полонених.

ХАРКІВ, 29/9. З Курська вернулась делегація слобідських і північно-донецьких залізниць, котра виїжджала для наради з представниками московських залізниць в справі порядку й перевезки полонених. На нараді обмірковувалась справа про пасажирський рух між Україною й Московщиною. Справа не зовсім вяршена. В справі перевезки полонених дійшло до певної згоди. (УТА)

Благодарна Країна.

КРЕМЕНЧУГ, 29/9. Через те, що в місті багатьох суїна, крамарі просять управу скасувати думську постанову про невивіз кіраму з міста. (УТА)

Ревізія думи.

ЮЗІВКА, 29/9. При ревізії міської думи повітовим старостою найдено кілька порушень закону. (УТА)

Одставна міської управи.

ЛУБНИ, 29/9. Міська управа подалась в одставку. (УТА)

Вісти з Одеси.

СЕВАСТОПІЛЬ, 29/9. Кримське правління відмовилось зареєструвати статут севастопольського українського клубу.

Роз рато шайку фабрикантів грошових знаків. Заарештовано двох турків. (УТА)

Круговий рейс.

ТЕОДОСІЯ, 29/9. Проїшли перші пароплави австрійського пароплавства кругового рейса Румунія—Одеса—Крим—Батум—Анатолія—Царгород. (УТА)

На Кубанщині.

НОВОРОСІЙСК, 29/9. Вибори на Кубані в крєзеву раду проходять нормально. Вибирають найбільшого депутата першого складу ради. (УТА)

Добрі наслідки.

ТЕОДОСІЯ, 29/9. З огляду на припинення матової війни з Україною, з'явилось на ринкові багато виробів, товарів, між иншим багатьох вагонів цукру, мила та інше. (УТА)

Ривіз соли.

СИМФЕРОПІЛЬ, 29/9. Кримський уряд дозволив вивезти на Дон, Кубань, Україну й Туреччину три мільйони пудів соли. (УТА)

З'їзд хліборобів.

МЕЛІТОПІЛЬ, 29/9. Розпочався з'їзд хліборобів-власників Таврійської спілки. Приїхало більше 400 представників. За голову вибрано Іваненка. З'їзд вітали виконуючий обов'язки губерніяльного старости, начальник українського війська отаман Васильєв, представник німецької комендантури, представники хліборобів-власників від Катеринославщини і Полтавщини. На засіданні проголошено славу Ясновельможному Панові Гетьманові. (УТА)

Військовий Круг.

РОСТІВ, 29/9. Військовий Круг постановив надати отаману Красноу на весь час громадянської війни всю владу по військовому і цивільному урядуванню та владу законодавчу на час відсутності Круга. В розпорядженні отамана віддається вся людська Донщини, здатна носити зброю, і все коняче та гро-

мадянське добро, потрібне для оборони, їх праця та гроші. По проханню отамана Круг постановив звернутись до совітського правительства з протестом масового терора, в котрім зазначається, що коли будуть побити заставними донських козаків, донське правительство буде розправлятись з більшовиками не як з воюючою стороною, а як з харцизмами. (УТА)

Вісти з Дону.

РОСТІВ, 29/9. Козаки, наступаючи далі, здобули станцію Верхне-урмурську й Нижчий та Верхні Яблочні хутори, то що, захопили гармату, сім самострілів, багатьох полонених.

У Ловлінському напрямку козаци захопили станцію Липки.

Одержано ввіомости, що більшовики захопили в полон і розстріляли відомого командира партизанського загону, кубанського полковника Лисевичького.

НОВОРОСІЙСК, 29/9. В місцевій в'язниці розстріляно 37 більшовиків-матросів та китайців. Дробовольці розстріляли матроса Федора Козиря, полком з України, по обвинуваченню його в більшовизмі. Обвинувачення було зроблено по наклепу особистого ворога Козиря. Вдова забитого порушила перед Чорноморською радою питання про відшкодування за убитого чоловіка від Донського уряду.

Місіонерське товариство.

БЕРЛІН, 29/9. Вольф-Бюро повідомляє: при енергійній допомозі діячів місіонерських, наукових, церковних кол, закладлось німецьке місіонерське товариство. (УТА)

Георг Зимель.

БЕРЛІН, 28/9. Вольф-Бюро повідомляє: В Страсбургу помер славнозвісний німецький філософ Георг Зимель. (УТА)

Пограбування державної валки.

Цими днями прибула до Києва з Москви державна валка.

Особи, котрі залувають достатись з Московії до нас на Вкраїну, переживають, взагалі, дуже багато важких хвилин, але ті, що прибули з останньою валкою з Московії, пережили занадто вже тяжких хвилин.

Перше всього митарства в Москві.

Отримати потрібні папери на проїзд з Москви до Києва українцеві надзвичайно трудно: чпляються до всяких дрібниць і дурниць разом.

Але в решті решт пасажирями ост. валки всі формальності було виконано і валка рушила.

Вийшли 21 вересня. Серед пасажирів в вагони багато відомих імен: бувш. тов. м-ра внутр. справ П. Пильн, к-р. Урусов, кн. Андрюшков, пр. ф. Гогель, с-н. Хвостов, бувш. м-р пошт і телеграфів В. П. Поквістнів та інші.

З Москви виїхали майже без значних інцидентів.

На ст. Кунцево (недалеко коло Москва) валку оточили латиші і червоно-армійці.

Почалось з „трусів“ ручного багажу.

„Трус“ був цілком більшовицький: грабували все, що попадалось під руки: шмаття, одіж, фотографічні картки, куски мила, полушки, укривалла, дитячі пияшечки, плитки шоколаду, некажучи вже про золоті та інші цінні речі.

„Перетрусивши“ ручний багаж, „соціалісти“ стали робити трус в багажних вагонах.

Ломались замки, грабувалось, що можливо було пограбувати, частина нищилась і лише не велика решта залишилась на користь пасажирів.

М ж иншим передасть такий випадок. У одного з пасажирів був образ в золотому нізоті.

Ківог знали, а образ кинули додолу.

У де-яких пасажирів пограбували абсолют-но все.

Так було забрано речі ген. Кондрат'їва.

Як робили „трус“, генерала не було коло вагону і все його майно було „соціалізовано“.

„Трус“ провадивсь цілий день... Під в дощ... Пасажирів трясло на холоді, чекаючи кожний вирішення і своєї участі і участі своїх річей.

„Трус“ був видно надзвичайно корисний; на другий день після „трусів“ гарненький золотий годинник можна було купити за 400—500 карб.

Не поминули бандити і майна, яка належала п. гетьману: його розграбовано.

В Москві більшовики вимагали, аби речі, які належать п. гетьману, було доставлено в ісмисаріат і там переглянуто, а на ст. Кунцево просто на просто пограбували.

Разом з трусом провадилось зрешти: заарештовано біля 12 осіб.

Мотиви для арештів були самі різноманітні: заарештовували за те, що прохав не брати всіх речей, арештовували за те, що помаленьку розв'язував свої речі,—що „вороже“ дививсь на грабігелів.

Серед заарештованих такі особи: Комендант валки п. Азімовський, директор валки Лєбамів, п. Гукович, Чечюлін, полковник Зайцев.

Заарештовано також урядовця п. Хватовкер, у якого забрано 11.000 карб.

Заарештованих опправлено в Москву. На ст. Кунцево валку протримано годину. Вдруге валку грабували на ст. Вязьма. Пограбували, що можна ще було пограбувати, заарештували ще три особи, протримали валку на ст. 1 годину тільки тоді і опправили далі.

Між инш. на ці ст. п. Суррогу, якого запрошено урядовцем в державну скарбницю, пограбовано на 12 тис. карб.

На цих влох ст. так „перетрусили“ багаж пасажирів, що більшовики м. Орші, які також бажали „пересмотреть“ багаж, не могли задовольнити свого бажання, бо в вагонах валялось лише різне дрантя... На яку суму сграблено пасажирів валки, поки що трудно сказати. Найбільш потерпіли п. Вишневський, ген. Раух, п. Гижинський, п. Юрчиз, п. Козловський, Альошин.

За час подорожі в Москви до Києва помер комеванта валки Н. Г. Булацелі.

Під час трусів в Кунцево небижчик, слабкий в той час, провів весь день на дощі в суперечках з більшовиками...

Те що робилось на ст. Кунцево, видно боляче отбилося на Н. Г. Булацелі і привело його до могили.

З небижчиком їхала з Москви його наречена...

Старости вагонів валки склали протеста проти знущання більшовиків і мають направити його українському правительству.

Зараз валку опечатано.

Більшовицька мирна делегація вимагає, аби при складенні підрахунка збитків був представник місії.

„Трус“ в валці було зроблено по навазу комісії по боротьбі з контр-революцією.

З приводу питання про державну мову.

Протест

головної ради спілки служачих і робітників Правобережної залізниці в оборону української мови, як державної, прийнятий на засіданні 27-го вересня 1918-го року.

Як би не залишила історія зневаженому і скриваженому українському народові свіглих сторінок про славетних лицарів-борців, які вели титаничну боротьбу за кращу долю та за украдену волю свого народу, то в цій хоросій і в той же час сумній історії нашадки своїх правдів бачили б тільки муки, кров, слози та глум. Глум був свіжком в ідеї побратимства з латві „братом“, який з цього побратимства вирав право бути „старшим слав'янином“. Ганебний глум „старшого слав'янина“ терновим вінцем вінчав славі імення кращих синів України; глум провадив кращих синів України до страшних в'язниць Петропавлівки, Соловков та инш.; глум панував увесь час над рідними синами України; глум панує і тепер, коли пробив час визволення, коли народ-мученик за свою волю і правду визволився від цього ганебного побратимства і, як не дивно, і в цей час він оплювується, замидається московським брудом і, навіть, тепер, коли після останньої боротьби не здохла ще земля на могилах славетних борців за волю і право. Він і в цей час не може позбавитись від щирости того „старшого слав'янина“. Кожний крок його життя присидається ганебними та глумливими вчинками „культурного старшого слав'янина“ та його прихильниками. Народ український! Коли вже ти визволився від напасти, яка що час, то зростає і то в твої власній хаті, де ти, як гостю, подар, повинен мати право на пошану; в тій хаті, яка простора та богата, як Божий рай; в тій хаті, в якій ти дав притулок мільйонам голодних та збавлених від наглої смерті, тринятних від страху, лодей; мільйонам гниих, розпутних з царськими бласкучими цацьками і значками розбещених братів з півночі, яким ані одна культурна сторона не дала б ступити на свою землю; цих братів ти прийняв під стріху своєї хати, під блакитне небо Вкраїни, а вони в твої в асній хаті, замість щирости та вдчності, виконують глумливі екзекуції, не тільки над твоїм існуванням, але ж і над самим святым кожному народу—мовою. Над мовою, яка у кожного народу має право на пошану, над мовою, що дає чоловікові право бути чоловіком, показує другим народам, хто він через неї є. Ця мова, як і той, хто нею володіє, не утікла від глуму північного „брата“, який він надав епитети: „кучерська“, „базарна“, та... „собача“. Чуючи все це, та бачучи таку зневагу і то не тільки над незалежністю українського народу, але ж і над святинею його—мовою.

Головна рада спілки служачих і робітників Правобережної залізниці, що стоїть на чолі залізничних організацій, не може мовчки дивитись на таку зневагу, яка провадиться ріжними т. з. „Протофісами“ і всією московською на Вкраїні ворожою пресою, починаючи від чорносотенної і інчаючи демократичною, людьми — фаховцями сь Сьверной Пальмири“, які, займаючи по непорозумінню відповідальні посади в ріжних інституціях, найбільш ре-

гочуть над мовою сиривденного селянина, мовою українською, казала, що росіяни, які вітаються господарем в своїй хаті хлібом-сіллю, вже із чести не сліп би зн-важати самого господаря глуком над його мовою і невзнанням її.

Висловлюючи перед всім культурним громадянством свій глибокий протест, головна рада казала, що коли москалі свою мову з часу, як-така і ко о боку собачу гелову та міглу, довели до мови Пушкіна та Толстого, український народ ревіє за усіх москаля та допомагав йому Гоголем, Грінцем та багатьома друг. Коли ж український народ силоміць одірано побратимством від аксаки Петра Могилы і доведено безсоромним, невдячним „братом“ до сучасного культурного стану, москаль теж рабіє. Галасмо і нааємось, що ко и складеться навд ки і „старшому славінинові“ випаде нещастя вельнутись від Пушкіна до мови час в собачої голови та мігли, український народ не буде глумитись, не буде рабіти, а стане в пригоді, як і в цей час, коли дав йому прятуюк, дав великий шмаг хліба і дав можливість почувати себе в чужій хаті, як в власній.

Головна рада спілки голосно, рішуче і твердо заявляє, що державною мовою в Українській державі мусить бути мова більшости населення—мова українська.

Головна рада спілки служачих і рабійників Правобережної залізниці.

Протест

українців—урядовців і парламентарів митних зборів міністерств фінансів.

Висловлюємо сам-й гарячий протест проти ворожих заходів „Прогресса“ і ин. в справі визнання російської мови державною поуч з українською.

Питання про те, яка мова повинна бути державною в Українській державі, є вільним безглуздя; воно може повстати лише се од найкращих ворогів нашої державности; с р д легенерація і зрадників „малороссов“. Знаємо бо, що подібна справа має на меті колись при нагоді щиком утунути мову українську і знов завести справу російську.

Підготовчим заходам ворог в нашого народу слід би дати належну оцінку.

Рішуче заявляємо, що на поталу своєї мужичої мови, мови страдника-народа, мови най дорогої не дамо.

Оборонцеві державности нашої мови с авоку П. Шелухану шлемо щирый приєт і глибоку подяку.

Слідуть підписи.

ХРОНИКА.

Рада міністрів.

Асигновано 12 000,000 карб. на виплату боргу вагонно-будівничо у заводі в Харкові.

Призначення.

Замість уступившого генерального хорунжого Стеляцького, на посаду начальника гетьманського штабу призначено генера вног хорунжого Аскермана, бувшо о командира гарматної бригади 2 ої гвардейської дивізії.

Чернігівський губернiальний староста п. Висоцький залишив свій пост.

На його місце призначється ген. майор Яничков, бувш. товариш голови Манського окружного суду.

Вчора бувш. голову Київської міської думи було приєтно м-ністром внутрішніх справ. По відомостям, які отримано з п-вних джерел, п. Дячова буде призначено головою Київської міської управи.

Українські гроші.

(Офіційно).

Міністерство фінансів в дало спідкуче оповіщення: „Міністерство фінансів оголошує до загальної в помоти, що в силу завіряженого 24 го вересня 1918 ро у злочна, креативні білети, виущені згідно постанові Центральної Ради, від 19-го грудня 1917 ро у, вартостю 100 карбованців зразка 1917 року вилучаються від обгу.

Обмін газначених кредитових білетів на маючі нвні обовязковий хлі грошові знаки робитися у всіх установах Державного банку та скарбничних.

Граничним строком для пред'явлення во обміну вищезазначених кредитових білетів призначається 1-е листопаду 1918 року.

Після цього строку кредитові білети вартостю 100 карбова ця зразка 1917 ро у не будуть прийматися в с арбові видала і не будуть с беззавою до обгу між приватними особами.

Опис підлеглих до вилученню від обгу кредитових білетів вартостю 100 карбова ця ого ошено у № 8 „Вістника Генерального Секретаріату“ від 31-го грудня 1917 року“.

Реквізиційна комісія.

Реквізиційна комісія остаточно сформувалась і приступила до праці.

Комісія працює при міністерстві внутрішніх справ.

В склад комісії од військового міністерства призначено п. Сиворова.

Інспекція праці.

В міністерстві праці в останні часи розвів роботу відділу інспекції праці. Його робота за ці два тижні полягає в зичайній діяльності з комисаріатами праці, а також в зносинах з міністерством закордонних справ з приводу підданців Австро-Угорщини, що працюють в комисаріатах праці, а також з міністерством шляхів з приводу встановлення розцінок праці робітників-угельників м. Одеси.

Крім того, відділ інспекції праці збрив і одробляв матеріял для статистичної характеристики фабрично-промислових районів і статистичні дані що до кількості робітників по губерніях, повітам і галузям про-исловости.

Поки що зібраний систематизований і статистично оброблений матеріял по всім повітам Чернігівської, Полтавської, Харківської і Катеринославської губерній, а також матеріял що до присорєння проведення шгати в Існущих комисарів праці.

Законодавча робота міністерства праці.

В департаменті законодавчих вносень міністерства праці мають незабаром розробляватись спідкучі законопроекти: 1) про страхування від нещасних випадків, 2) про страхування товарства, 3) страхування від безробіття, 4) про охорону здоровля робітників в підприємствах, 5) про порядок образунку в лікарських касах підприємств, які підлягають страхуванню в Польщу, Литву та Прибалтійський край, 6) про страхування від інвалідности, 7) про страхування від та сиріт, 8) про третейське суд, 10) про комітети торгово-промислових служачих та 11) про бюро с учачих в Державних установах.

В відділі конфліктів міністерства праці.

У відділі конфліктів міністерства праці зараз є на розгляд 48 конфліктів, з котрих 23 належать до цукрової про-исловости, а решта до инших галузів про-исловости.

З 15 вересня бжучого року у відділі конфліктів поступило на розгляд нових 10 конфліктів з котрих вар шено 4.

Законопроект про професійні спілки.

Міністерством праці вироблено законопроекта про професійні спілки і внесено його на розгляд міжвідомственої комісії.

До страхування робітників.

Відділ соціального забезечення виробив наказ районним страховим присутствам та головнім страховій раді.

В міністерстві торгу й про-исловости.

У фабрично-заводському департаменті м-ства торгу й про-исловости розробляється проект уст-ву про про-ислову інспекцію відомства м-ва торгу й про-исловости. Інспекція являється виконувачим органом м-ва торгу й про-исловости, органом його інформації, статистики і відповідний санітарний вогляд, реєстрації і технічного вогля у за безпечности праці в про-ислових підприємствах.

В склад і входять: старші про-ислові інспектори і кандидати на посади по про-исловій інспекції.

Управління по справах про-испекції поділяється на 2 відділи: про-исловий і статистичний.

Першому належать: розглядання проєктів і видача дозволів на збування різних технічних будівель і жилих помешань, на відкриття про-ислових заводів, загальний вогляд за безпечности праці в про-ислових підприємствах і відповідний санітарний вогляд, реєстрація парових котлів і вогляд за виконанням правил про них, ознаомленія з потребами значної і дрібної про-исловости, спостереження за діяльністю сільських ремесничих майстерень і виконання доручень осередкових установ міністерства торгу й про-исловости.

Друге віває реєстрацію торгово-промислових підприємств, статистичними дослідженн, по дорученню статистичного відділу м-ва торгу й про-исловости, виданням справочників по про-исловости і т. ин.

Внутрішнім розпорядком управління по справах про-исловій інспекції віває безпосередньо фабрично-заводський департамент.

В міністерстві продовольчих справ.

Сьогодні в міністерстві продовольчих справ, згідно з новими штатами міністерства, з поверженнями д. Горбелом, звільняється від посади більша половина співробітників міністерства.

Кевське стан-вище залізниць.

В „Прогрессі“ отримані дві телеграми проназвичайно погане стан-вище залізничного транспорту Одеського району. З цих телеграм ви-являється, що одеські майстерні затримують в ремонті рухомий склад залізничного транспорту, що змазка вже кінчиться і т. и. т. До початку зима маютья повне зупинення руху, що, конечно, ви-являє занепад торгу й про-исловости й голод в великих містах.

До ліквідації продовольчої управи.

В справі ліквідації продовольчої управи міністерством продовольчих справ утворено ліквідаційно-ревiзійну комісію.

Ця комісія утворена для ревiзії й складання відчитности та розчот в з кредиторами й дебіторами по мануліл діяльности Київської міської продовольчої управи.

Го ова комісії призначається міністерством продовольчих справ.

Оголошення німецької комендатури.

Місцева німецька комендатура опублікувала таке оголошення: „Всі проживаючі в Київі англійські піддані мають в двадцять чотирі години явитись у відділ І ц. німецької комендатури. Особа, котрі в двадцять чотирі години не являться, будуть арештовані і інтерновані“.

Прохання про позиву.

В. о. міського голови вчора пов'юмив міністра фінансів про те, що з дозволеної міському урядованю позими в 4 мил'йони карб., отримано до цього часу тільки 2,144,000 карб., яка сума уж і витрачена на річні потреби. Прохання ж міської управи про видачу решти позими міністерством не задоволені.

Зважаючи на те, що при щоденному збільшенню дорожничі проволічання в заготовці фуражу, харчів та палива викликає все більші й більші вятки і загрожує небезпечкою зруйнування міського господарства навть зачиненням цілої низки міських установ, міська управа прохає про негайне асигнування решти позими для зазначених потреб.

В д контори.

В контору газети „Відродження“ поступали спідкучі жертви:

На фонд імени Ольги Кобилянської:

14-IX. Людвика Афанасівна Шкуратова, Юлія на Катеринославщині	20 карб.	— коп.
14-IX. Співробітники Українського державного аєнства (Олекса Мельник)	200	—
16-IX. Кочельник	35	—
17-IX. Т-во „Просвіта“ Бердянського повіту—Таврія	100	—
24-IX. Ініціативна група (Анна Гувалі)	51	25
26-IX. П. ф. Петропавлівка	5	—
Разом	414 карб.	25 коп.

На фонд українських державних гімназій у Київі:

Служачі станції Дарниця на листу районного комисара:

Яроменко	135 карб.	65 коп.
Равлівський	25	—
Бурій Михайло	20	—
Панамарець Сава	25	—
Мшанецький	5	—
Касяненко	3	—
Ністеренко	3	—
Гуама Афанасій	10	—
Василенко Осадний	10	—
Узловський А. Л.	10	—
Запорожців	10	—
Пахоменко	10	—
Мащевич	25	—
Лес	5	—
Крик	6	—
Кушуба	20	—
Мартиненко	15	—
Заржевський	20	—
Ясинський	10	—
Савастий	10	—
Костяк Іван	10	—
Колєжінський	5	—
Повелжинський	25	—
Міненков	10	—
А. Ралль	50	—
Микола Вейс	25	—
Піс унов	25	—
Струков	10	—
Моторюк	5	—
Н. Вігун	10	—
Пенарський	20	—
Гарнш	10	—
Шухов	25	—
Петров	10	—
Іванов	25	—
Хогстрем	25	—
Вінорадов	20	—
Палєнтов	10	—
Данченко	10	—
Матильда Добровольська	30	—
Тмошенко	5	—
Віра Ковальчук	20	—
Мощенко	10	—
Мороз	10	—
Яворський	5	—
Разом	787 карб.	65 коп.

СПРАВОЧНИЙ ВІДДІЛ.

— Кієвський державний україн. університет. Чергове засідання університетської ради відбується у вівторок, 1-го жовтня, о 7 год. вечора, в помешканні департаменту вищої школи (Терещівська 2).

Порядок денний:

- 1) папери з міністерства та інших Інституцій;
2) доклади ректора й деканів;
3) обрання секретаря ради;
4) біжучі справи.

— 1-й концерт робітнич. хору, української професійної спілки робітників, під орудою Б. П. Левицького, відбується у п'ятницю, 4 жовтня, о 8 годині вечора в залі Українського Клубу, на розі Прорізної й Пушкінської, ч. 1. Виконано буде хором 10 номерів із композицій Лисенка, Кошиця й Стеценка. Крім хору беруть участь артисти державного національного театру. Квитки продаються в українським клубі і в головній крамниці т-ва "Народна торгівля" В. Володимирська, біля міського (городського) театру від 8-ої до 5-ої вдень.

— До з'їзду "Просвіт" Департамент позашкільної освіти повідомляє, що з'їзд "Просвіт" скликається на 21—22 жовтня ст. ст. (3—5 листопаду нового ст.). На з'їзді мусять бути з'ясовані: 1) місцеві умови діяльності "Просвіт", 2) юридична їх безпека, 3) програма культурно-просвітньої діяльності. Багато, щоб усі "Просвіти" пошлюли писані справознання про свою діяльність, аби потім департамент міг їх звести до купи й зібрати в один звіт.

— Рада українського т-ва дошкільного виховання дітей "Цятяча Хага" сповіщає, що 6 жовтня (нов. ст.) у власнім помешканні (Библієвський бульвар ч. 58) о 6 год. вечора мають відбутись загальні збори т-ва. Як що належна кількість членів не збереться на той термін, то за годину, о 7 годині того ж числа й там же, відбудуться загальні збори при всякому числі членів.

Порядок денний:

- 1) справознання тимчасової ради;
2) обрання членів ради та ревізійної комісії;
3) біжучі справи.

БІБЛІОГРАФІЯ.

Збірник термінологічної комісії.

Вийшов "Термінологічний збірник міністерства шляхів". Зміст: Від редакції. Накази міністра шляхів, що до термінологічної справи. Список назв станцій Правобережної, Лівобережної та Подільської залізниць. Список скорочених телеграфних адрес залізничних служб та посол. Зразки печаток, що наводяться в відділах руху Правобережної залізничі. Перелік написів та таблиць на станції Київ 1. Типові написи залізничних помешкань. Список бланків, які друкуються українською мовою по затвердженню комісії. Додаток: московсько-український та українсько-московський термінологічний словник. Московсько-український словник залізничних посол.

— Вийшов з друку журнал "Лісовий Вістник" № 1. Зміст: 1) Від редакції; 2) хліборобство і лісоводство; 3) ринки та шляхи транспорту; 4) статистичні відомості про ліси України; 5) гидравлічний корочок до зрізаних пнів; 6) культура через порушення безпечними вибуховими матеріалами; 7) матеріали до кустарної промисловости на Україні; 8) користування лісу; 9) господарські заготовки; 10) з лісового департаменту; 11) "Явір" (оповідання); 12) хроніка. В журналі поміщена ілюстрація—картина "Завиристь".

Вийшло з друку 3 число часопису Українського товариства ветеринарних лікарів «Вістник Ветеринарної Медицини». Зміст: 1) До питання про страхування скоту на Україні—А. Скороходька; 2) Про становище холеричних склепів міністерства земельних справ—О. Лук'янів; 3) Етіологія еклямпсії у корів—магістра ветеринарних наук Л. Іванова; 4) Утворення голського військово-ветеринарного управління—К. Вротновського-Сивошапка; 5) Державне забезпечення худоби—О. Лук'янів; 6) Реферати; 7) Хроніка; 8) Бібліографія; 9) Накази; 10) Олов стлі.

Ціна окремого примірника 2 карбованці.

Кувати можна в книгарнях, а також в редакції (Губернська земська управа, Ветеринарн. відділ).

Театр і мистецтво.

Режисерсько-інструкторські курси.

Незабаром відкриваються в Києві режисерсько-інструкторські курси при театральному відділі головного управління мистецтв і національної культури.

Режисерсько-інструкторські курси поділяються на два відділи: режисерський і інструкторський.

Завдання режисерського відділу: дати вищу теоретичну освіту в галузі театального мистецтва, а також і практичну спеціально-режисерську підготовку для працівників театру всіх типів (народно-класичних, модерних й т. в.). Курс навчання на режисерському відділові двоєрічний, приймаються особи з освітою середньої школи.

Інструкторський відділ має своїм завданням дати знання, потрібні для керування технічним та художнім боєм народних театрів (просвітанських, шкільних-селянських). Курс навчання однорічний.

Приймаються особи з освітою за 4 класів. Для осіб зі значним сценічним стажем освітній ценз для вступу на режисерсько-інструкторські курси необов'язковий.

В склад дисциплін, що викладатимуться на курсах, входять такі:

Спеціальні: техніка режисерської справи, грим, мимопрама, будівництво сцени, декоративне мистецтво, сценічні ефекти.

Загально-освітні: історія драми, історія культури, естетика, психологія, художнє життя на Україні в минулі часи, естетика українського народу, історія української музики.

Означені дисципліни викладатимуть такі особи: Проф. сори: О. С. Грушевський, Павлуцький, Четвериков, п. п. Ніковський, Касілів, Широцький, Квітка, М. К. Саловський, М. Г. Вурячий, Гаєвський, Стадник, а також спеціалісти-техники.

Річна платня за навчання 300 карб. вносяться вперед по півріччям по половині.

ЗА КОРДОНОМ.

Снарга барвистошкурних на французів.

"Фосова газета", повідомляючи про промову відомого члена рейхстагу Фрідріха Наумана, приводить з неї такий витяг: "У мене була можливість в одному з наших таборів для військово-полонених бачити сотні представників Індії та Африки, вибір самих різноманітних типів, зібраних в одному місці. Тут були гуркани, сікхі, бенгалці, афганці, анаміти, китайці, різні малайці, Індуси, темні австралійці, сомалі, суданські негри, триполітанці, тунезці, кабілі, інші алжирці, мароканці, малагаскарці.

У кожного з них є на світі десь батьківщина, з котрої його вихопили, і часто він попадає в полон лавним обходним способом. Частина людей котрих я бачив, уже були до війни салдатами, більшу ж частину було вибрано часто примусово й проти волі уже підчас війни.

Французи набрали кольорових рекрутів горілкою й грошима, вони давали по 200 фр. за запис, а тепер хапають всіх в центральній Африці і Сенегамбії і називають це заведенням загальної військової повинности. Перед тим, як зосилати негрів на фронт їх напувають горілкою і залюють німцями, розповідаючи, що негрів не беруть в полон, а мордують і вбивають. Ми позбавлені можливости перевірити наскільки правдиві повідомлення, ніби-то неграм, мароканцям і гурканим поручено добивати і зарізувати німецьких поранених, ніхто по зрозумілих причинах не признається в таких вчинках, але покази німецьких салдат підтвержують існування цієї дикунської кривавої служби.

Всі кольорові бранці завше скаржаться, що вони служать гарматним м'ясом і шатами від куль. Французи посилають дітей Сахари своїм заступниками на всі небезпечні місця.

"Вам, мовляв, дозволяється вмерти за нас". Моральний наслідок всього цього—цілковитий нелад в існуючих поглядах.

Сомалі і взагалі всі чорношкурі ставляться до французів, по словах військовополонених, надивичайно вороже. Їх набарають ніби-то для навчання і вивчення галогової служби на Мадагаскарі, а потім послають проти волі на фронт. Негри наживають французів і особливо начальників мукамі скаржаться на жорстоке й несправдливе поводження. Ними користуються тільки на самих передніх і небезпечних позиціях і через кожну дрібницю загрожують суворими карами. Обурке чорношкурів так само і те, що їх зовсім не пускають на батьківщину.

Україна, Німеччина і Польща.

В "Der Tag" відповідає член палати панів Рейнке на статтю проф. Калиновича, поміщену в "Ukrain. Blatter", де між иншим пише: "Від самого початку бачили ми (німці) симпатію у українців, які ствердили ще раз в урочистій формі сам гетьман.

У поляків гарного відношення до нас не було. Через це відносно поляків мають німці тільки партію і бажання, а відношення до України прибрало більш реальної форми, бо тут політичні відносини збудовані на зрозумінні обопільної спільности інтересів.

Найважливіши для німців політичним фактором на Україні є селяне. Тому треба вжити всіх можлих заходів, щоб переконати українське селянство, що німецькі війська прийшли в його край, як приятелі для заведення товарообміну і підтримання економічних інтересів обох держав. Що до одного пункту можуть українці заспокоїтись, а саме, що німці мають непохитну волю допомогати національному розвитку Української держави.

Проти прилучення до Польщі.

Почавши від 15 ч. м. відбуваються в цілій східній Галичині масові збори українців, на яких протестують присутні проти прилучення Східної Галичини до Польщі. Польські органи австрійської державної влади в Галичині вважали за відповідне покласти край тому масовому протестові українського народу, забороняючи відбування публичних зборів. Та цією заборорою не досягнули вони своєї мети. Замість публичних зборів відбуваються або такі самі масові довірочні збори, або публичні збори відбуваються таки мимо заборони.

Так наприклад в Снятині відбулось під голим небом народне зібрання, в котрому взяло участь багато тисяч народу. Ці народні протести свідчать з одного боку про рішучість українського народу в цій справі, з другого знов повинні вони навчати польських політиків, що Східної Галичини вони таки не дістануть.

Головний ворог мира.

ПЕТРОГРАД. До австро-угорської ноти дає "Комуна" таку замітку: Та мирна пропозиція не буде мати ніякого успіху і англо-американці хочуть використати сучасне становище для своїх цілей. З цього видно, що англо-франко-американський імперіалізм є головним ворогом мира і тому завданням Московщини є його викороти.

Останки сербської армії.

"Deutsche Balkanzeitung" повідомляє, що з 150000 сербської салютської армії лишилось зараз не більше як 20000 жовніврів. З сербськими офіцерами і жовнірами обховаються французи і англійці дуже але. Їх призначають до надзвичайно тяжкої фізичної праці. З жаху перед повстанням стежить сербське правительтво за кожним їх кроком, наслідком чого масові арешти офіцерів і жовніврів.

100 мільярдів воєнних коштів в Італії.

ЛЮГАНО. Бувший министр фінансів Воламберг заявив, що коли війна продовжиться до жовтня 1919 р. тоді воєнні кошти Італії включно з демобілізацією і в дшко ованням досягнуть 100 мільярдів лірів.

Редактор—видавець П. Г. Певний.

ОГОЛОШЕННЯ.

Д-р Рабинович сифилісь (606—914) вен. кож пол. безс. леч. електричеств Пр. 8—12 и 4—8. М. Благовіщ. 39. 1121—

Зубний Багрова повернулась і поновила прийом. лікар Музикальний п. 1, проти ломбарда. 1337

Д-р Черняк. Спф., вен. В. Житомир. 16, від 9—12 і 5—9 Жін. від 1—2. Тел. 40-01. 815—

Д-р Сергія Коломіїцев, сифилісь пол. твороб. 11—1 і 5—7 і в. Гоголівська 2а. 230—

Д-р Кругський б. асаст. жіноч. кліні. у Дограті акушерство, жіночі хвор. новонароджен. від 4-6 Тарасівська 17, п. 20 (пр. М.-Благов.) 201

СВІЙ ДО СВОГО! Дрова всіх сортів пропонує склад Бр. Пашенно і Ф. Калініченко. Гавань, конго-ра ч. 58, тел. 38-31. 567—

Лютеранська № 25 ГУБЛЕР сифил. лінарь трилер остр. і хроніч. кожен. пол. безспл. пр. 8-12 і 4-8. 860

Лікар з 20-ю роками земської праці шукає посади санитарного, повітового (10 рок. праці), або участкового лікаря. М. Золотоноша на Полтавщині В. А. Пашкевичу. 1344

Ліс на зруб 250 дес. в одній межі швидко дешево продається. На березу Припяти (Мозирський повт). Загальний запас більш 4500 куб. саж.: 3 нх 70% твердих пород, решта сосна та осика. Докладні відомості. Центральне лісове бюро, Київ, Бесарабка 2. 1317

Курси шиття чоловіків і різні гарних виробів А. І. Іваніци поверн. з дачі. Відновл. навчання. Незаможним йду назустріч. Прийм. від 3—6 веч. В. Васильківська 92, п. 12 в пворті. 1343

Перекладчик на українську мову, діловод шукає вечірню працю від 5 годин дня. Златоустовська 25, п. В. В. 1322

Шукаю посаду діловода або скарбника в військ. част. або в інших інстит., разкварт. в м. Києві. Добре знайомий з господарств., діловодст. і укр. мовою. Сім років прахт., маю гарні відозви від частини. Кадетське—шосе 8, п. 8. 1856—2

Київський Педагогічний Інститут при Фребелівським Т-ві Дошкільний Відділ.

Приймаються особи обогого полу з середньою освітою і народні навчителі—ки. Курс 3 карб., платня 150 карб. Прохання приймаються Б.-Бульвар—58. 1361

Стенограф-прантик шукає праці. Стенографію з'їзди, засідання, лекції на укр. мові. Павловська 10, п. 8, від 4—6 в. Фроленко. 1355

Зпрошуються 4 завід. народн. с.-г. школами і 4 пом шн. ім з агрономич.-м досвідом і педагогічним стажем. Завіл. 6000 крб., пенсійн. 3,800 крб. Прохання надсилати: Київ, пов. нар. упр. 1348

В. Дубровський

Московсько-Українська Фразеологія (Практичний підручник по вивченню українськ. мови). Книга великого формату, містить білді восьми тисяч речень та приказок. Ціна 9 гривень. Гуртовий продаж у „Робітничій Книгарні“, Київ, Володимирська 16. 1171

В. Дубровський.

Московсько-Український Словник

Ціна з палітуркою 24 гривні. Гуртовий продаж у „Робітничій Книгарні“ Київ, Володимирська 16. 1172—

Ліс на зруб 250 десятин в одній межі (Мозирський повіт). Загальний запас білші 45.0 куб. саж., з них: 40% берези, 30% пуба, 30% осики і до 10% сосни великої ділової, до 20% бука шпального і столярного вишукані технічні якість. Досліджування лісу зроблено центральним лісовим бюро. Київ, Бесарабна 2. 1316

ПОТРІБ. Павлочому Вдвілу К. О. В. Ш. завлаучий техн. част. відлучен—старш й землем'р, в н же агент, по влучен. Платня 65) карб. на місяць. Роз'їзні окремо. Знан. укр. яз. обов'язого. Звертатись о'обисю—М.Благошешенська 84 пов 12, від 10—11 г. Докум. про освітнен., попереа. службу і статеч. р'ф ренціями. 1.64—

Всеукраїнський Кооперативний Видавничий Союз Київ, Хрещатак, 41-57. Телефон 57 80.

Вийшли з друку і готуютья:

- 1) Статут і план видавничої діяльності Всеукраїнського Кооперативного Видавничого Союзу (Предмова, Статут, План діяльності, Захис до кооперативів, Оповідки).
2) Проф. М. Туган-Барановський. Кооперативний Ідеал.
3) Проф. М. Туган-Барановський. Продукційні підприємства кооперативів з точки погляду кооперативної теорії.
4) І. А. Фешенко Ч івський. Мінеральні багачтва і велика про іслівсть України.
5) Проф. Д. А. Грав. Початки алгебри (великий підручник алгебра для всіх класів середньої школи).
6) П. Г. Житецький. Про українські народні думи.
7) П. Г. Житецький. Енциклопедія української літератури XVIII в. ку. 1365—

ОГОЛОШЕННЯ.

1-ше Українське Т-во Тов. і Шкірними Товарами цим звертає до вво а гро адян, по воно розпочало своє функціонування з 23 го цього вересня. Правління м'ститься: Провізна № 7, п. 8—в д 10 до 3 години дня. Прітом ч енів о овариться в правлінню, а також в Українському клубі в д 4 до 8 год. веч. Правління. 1376

„КНИГА“

Театральна площа № 48 овержна з Галичани велику партю книжок—наукових (між виш м) в дання фаз. мат. секції Наук. Тов. ім. Шевченка) шільн х підручників і красного писменства. Заовлення виконуються негайно після одержання половина пріблизної вартости книжок. Гр. шн можна відсилати і в Українбанк б жуч. рах. ч-0600. 1377—

Український Народний Кооперативний Банк.

Позвільня й центральна о'торя—Хрещатин, 27 Телефони: Правління—62—19. Центральної контори—67—34. Операційної залі—6—18. Товаровий відділ—Думська площа 4, власний будинок, Телефон 64—36. Відділи у: Житоїрі, Катеринослав, Одесі і Полтаві. Телеграфні адреси: Правління, Центральної Контори і Відділів—„Українбанк“ і Товарового Відділу—Київ, „Українбанк“.

В зв'язку з'їм асовим припиненням, через ранне настулення темноти, вч нх операцій, банк провадить операції шо дня, від 10 го до 3 х годин дня, не виключючи і суб.ти днів перед святами.

Українське Наукове Товариство.

У с реду 2 жовтня, в 7 год вечера в помешканні товариства вбудується загальні збори членів товариства.

Поряток денни:

- 1) Співа з га всю про державну мову, 2) біжучі справи Рада пріхче всіх членів неодмінно прібути. Окремі повістки розсылат.ся на будуть. 1377—

ВИДАВНИЧА СПІЛКА „КНИГОЗБІРНЯ“ КНИГАРНЯ Хрещатин 28. книгарня і крамна комора Хрещатин 25. Має великий вибір книжок. Замовлення риконуютья негайно. 1292

ОБ'ЯВА.

Експедиція заготовок державних паперів заклинє граверів по наміню та металю, а також і учеників по цій галузі. Пушкінська 4. Звернутись до завідуючого художнім відділом Мозалевського. 1354

ОБ'ЯВА.

25 го цього вересня в садбани Київської інтенданської бійні (Керсінна вул. 33) збігло три корови спідуючих в'раок: на правому боці тавро „К. І. В.“ масті дві чорнобілі і одна червона з білою плямою на чолі. Особ, у котріх знаходяться означні корови, або свіслених, де вони знаходяться повинні негайно повернути ціх коров на Інтенданську бійню, або повідомити по зазначеній адресі. А як буда, до нано що ці корови им небув'ярив ені то такі особи буд.ть прітанути до відповідальности. 1368—

ОГОЛОШЕННЯ.

Головному Інтенданському Управлінню потрібно заготовити 5 000 пудів пресованого сіна для спідуючих магазинів: Київського базисного, Київського № 1, Кочетинського, Уланського, Берачвського Черкаського, Житомирського, Рівненського, Луцького, Винницького, Просурівського, Кам'янець-Поліського, Чернігівського, Жмиринського, Гребінського, Полтавського, Кременчуцького, Константинопольського, Катеринославського, М'лягопольського, Одеського, Харківського, Миколаївського.

Знача може роб'ятись як безпосередньо в перелічені магазини, так і на станціях залізниць і пристані Київ III.

Ціліят може бути звано як гуртом на всю кількість, так і по частинам, але не менш 25 000 пуд. оній особи.

На п'ставку цієї кількості сіна в Головне-у Інтенданському Управлінню (Київ, Банкова 13) прізачні на 10 жовтня ц. р. о 12 год. дня торгів, як с оварні так і по запечатаним пакетам.

Особи, шо бажають вз'яти участь у торгах мусять повати про те листовну заву по вказаного строку. Поступивші ж заву після 12 год. дня прійматись не будуть.

Зане атані оголошення повинні вмшати:

- 1) Ім'я, прізвище, звання, місце проживання доставника.
2) Рік, місяць і часло, коли написано оголошення.
3) Згоду прійняти на себе підряд на підставі прід'явленіх до торгів умов.
4) Ціну сіна м писаную.

До оголошення повинно додати документи про звання зав'ятеля, заставу в розмірі 10 висотів пріварної суми або установлене ст. 72 кн. XV П С. П. В. 18-9 року свідочиво на право прійняття пріяда б з застави.

Пакети належить адресувати в Головне І-тенданське Управління з написом: „до торгів на п'ставку пресованого сіна“.

Особи, за котрими будуть загарженні п'ставки сіна обов'язані на протязі 2 х тижневого строу вчякати контракти. Актіві гурбоаі податки віднос'ятсь на рахунок доставника.

Подаані до торгів умові оголошення не будуть прійматись.

Докладні до торгів умові і кондиції можна розглядати в Го оваріу І-тенданському Управлінню в прасугні дні від 10 год. рааву до 4 год. дня. 1378—

В-во „ДЗВІН“ і „УКРАЇНЬКА ШКОЛА“

- Київ, Бесарабська пл., ч. 2.
Винничанин. Твори І—ХУ т.т. (друкуютья).
Панна Мара, комедія . . . 2 крб. — к.
Чорна Пантєра, п'еса. . . 2 . 50
Базар, п'еса (друкується).
Маривич. Твори т. I . . . . . 4 . 50
Твори т. II (друкуютья).
Чернасенко. С. Казка старого млина, Драма, вид, 2-е . . . . . 1 . 85
Хуртовина, вид, 2, драма. 2 . —
Петро Стах. Поезії, т. 1-й (друкується).
Універсальна бібліотека „ДЗВІН“.
Тагер. Р. „Садовник“. Поезії. Перекл. В. Сірий. . . . . 2 . —
Ернбогам. В. Вагнер і пролетаріят. 40
Луначарський. Ф. Пролетаріят і мистецтво 1 . 50
Готуютья до друку дальші випуски.

Українська педагогічна бібліотека.

- Чернасенко С. Шевченко й діти. Шевченко педагогом, вид, 2-е 25
Челіга Я. Самовиховання вчителя, вид 2. 30
Методичні замітки до навчання по звуковому методу 40
Вільна школа. 1
Письмо в школі (друкується).
Панзсенко С. В сучасній школі, вид, 2. 25
Русова. Нова школа, вид, 2. 20
Про колективне та групове читання. 30
Коротка метод. географії 50

Книжки до колективного й позашкільн. читання.

- Бордулак І. Дай, Боже, здоров'я корові. 25
Чернасенко С. Маленький Горбань, ... 25
Герасків Великдень 30
Воронько. 30
Безпритульні. 35
У шахтарів, Як працюють на шахтах (друкується).

- Чех в А. Білолосий, Пер. Ю. Русов. 25
Русов Ю. Земноводні тварини. 30
Про плазунів (гад'я) 25
Як здобувають нафту (друкується).

- Сірий Ю. Світова манівка, ... 30
Дивовижні рослини, вид 2. 30
Про горобця, славного молодця, вид 2. 30

- Сетон І. Подорож дикої качки. Перекл. Ю. Сірого. 30
Вулі чабанський пес. Пер. Ю. Сірого 30

- Т. Шевченко. Тарасова ніч, Іван Підкова. Гамалія. 50

Біографічна бібліотека.

- Гр. Коваленко-Коломєцький. Хто такий Тарас Шевченко 50
Гетьманець. Поет народолюбць (Павло Іраб). 50
Славний лицарь (Байда). 60
Батько української повісти (Квіт а Основ'яненко) (аруа).
Наші перші народолюбці і письменники-поети (друкується).

Кривус'в В. Великий музика (М. Ласанко) (друк.) Дальші випуски готуютья до друку.

По-за серіями.

- Сірий Ю. Про світ Божий. . . . . 2 . 50
Челіга Я. Арифметичні правила, вид 2. 1 . 50
Бр. Грім. Казки. Роскішне видання в 2 х великих томах і окремими випусками. Переказав по українському С. Чернасенко, Малюнки і кольорова оладинка на обок томах худож. І. Бурячина (друкується).
Видавничтво має на складі всі книжки інших київських і почасті провінціальних видань. Видавничтво складає бібліотеки. Замовлення пріймаютья на головному складі видавництва (Київ, Бесарабна 2) і в харківській книгарні „Дзвін“ (Харків, Петровський пров. 18).

Замовлення виконуютья по черзі. Коли трапляється загання, то виключно через безладдя на залізницях. 1353

Український Народний Кооперативний Банк

(Правління й головна контора Хрещатин 27, товаровий відділ—Думська пл. 4, власн. будинок) з 1-го жовтня (жовтня) нов. ст. провадитиме операції шо-дня, не виключаючи й субот та днів перед святами, від 10—3 годин дня.

По біжучих рахунках і вкладах Банк платить від 4% до 6%.

Телеграфна адреса: Київ, Українбанк. Телефони: правління 62-19, операц. зал 62-18. Загальний 64-34. Товаровий відділ 64-36. 1306